

Juridische informatieve nota *

WORDT DE JAARLIJKSE VENNOOTSCHAPSBIJDRAGE BINNENKORT ONWETTIG VERKLAARD ?

Op welke manier en vooral in welke mate zou een vennootschap terugbetaling kunnen vorderen indien de jaarlijks vennootschapsbijdrage onwettig zou worden verklaard ?

I. Wat is de « jaarlijkse vennootschapsbijdrage » (JVB)?

In België dienen de vennootschappen die aan de vennootschapsbelasting onderworpen zijn¹, jaarlijks, en ten laatste op 30 juni, een forfaitaire bijdrage, de zogenaamd « jaarlijkse vennootschapsbijdrage» (JVB), te betalen.

Voornoemde bijdrage, die vennootschappen oorspronkelijk slechts éénmalig diende te voldoen, werd krachtens de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen² omgevormd tot een jaarlijkse bijdrage. Het bedrag ervan is, afhankelijk van de balans van de vennootschap, forfaitair bepaald op 347,50 € of 868 €³.

II. De betwistingen

Sinds 1993, ofwel kort na de invoering van de JVB, werd deze sociale zekerheidsbijdrage reeds het verwijt toegeschreven geen bijkomende rechten aan vennootschappen of aan de zelfstandigen werkzaam binnen die vennootschappen te verlenen .

Een beroep tot vernietiging werd te vergeefs ingesteld bij het Grondwettelijk Hof (vroegere Arbitragehof)⁴.

Meer recent, in 2010⁵ en 2011⁶, werden er, binnen het raam van procedures waarbij vennootschappen geweigerd hadden de JVB te betalen, prejudiciële vragen aan voormeld Hof gesteld met betrekking tot de wettigheid van die bijdrage. Naar aanleiding hiervan oordeelde het Grondwettelijk Hof dat de JVB als een belasting moet worden gekwalificeerd: het is een heffing die met gezag wordt opgelegd door de Staat en waarbij er geen tegenprestatie door de gezagsdragers wordt verricht ten behoeve van de belastingplichtige afzonderlijk beschouwd.

III. De JVB als belasting, wat zijn de gevolgen ?

Krachtens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof⁷, is de JVB een belasting. Bijgevolg dienen de in België geldende wettelijke voorschriften inzake belastingen hierop toepassing te vinden.

¹ Alsook deze die onderworpen zijn aan de belasting van de niet-inwoners.

² M.B., 9 januari 1993, p. 212.

³ Indien de totaal van het balans kleiner of gelijk is aan 641.556,65 € (geïndexeerd), is de bijdrage gelijk aan 347,50 €. Als de totaal daarentegen hoger is dan 641.556,65 €, dan bedraagt de bijdrage 868 €.

⁴ GWH, 3 november 1993, R.G. : 506, arrest n° 77/93, <http://www.const-court.be> .

⁵ GWH, 16 december 2010, R.G. : 4852, arrest n° 142/2010, <http://www.const-court.be> .

⁶ GWH, 16 juni 2011, R.G. : 4974, arrest n° 103/2011, <http://www.const-court.be> .

⁷ Een arrest gewezen door het Grondwettelijk Hof ingevolge een beroep tot vernietiging heeft absolute gezag van gewijsde en is derhalve aan eenieder tegenstelbaar zodra het bekend wordt gemaakt in het Belgisch Staatsblad (Art. 9, § 1 van de bijzondere wet op het Grondwettelijk Hof). Voor wat betreft de arresten gewezen ingevolge prejudiciële vragen, moeten daarentegen slechts het rechtcollege dat de prejudiciële

Hierna geven we op summiere en niet-exhaustieve wijze de opmerkingen weer die ten aanzien van de JVB zouden kunnen worden geformuleerd ingevolge de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof.

a) De inning van de bijdrage door een sociaalverzekeringsfonds

Belastingen kunnen in België slechts geïnd worden door de Schatkist, rechtsonderhorige van het Rekenhof en onderworpen aan bijzondere plichten en rechten.

De invordering van de JVB kan derhalve niet wettig worden toevertrouwd aan de Nationale Hulpkas van de RSVZ, noch aan de sociale verzekeringsfondsen, die niet gemachtigd zijn om belastingen te innen. Het zijn VZW's die niet onderworpen zijn aan dezelfde plichten, waarborgen en controle als deze die gelden voor ambtenaren van de Schatkist. Overigens laat het maatschappelijk doel van sociale verzekeringsfondsen hen niet toe om tot invordering van belastingen over te gaan.

De wet van 1992 roept bijgevolg een verschil in behandeling in het leven met betrekking tot de wijze van inning van een belasting aangezien dat bepaalde belastingplichtige, zonder geldig verantwoording, niet van dezelfde waarborgen als andere genieten. Luidens voormelde principes werd de JVB onwettig geïnd door instellingen die daartoe niet gemachtigd waren.

b) De schending van het eenjarigheidsbeginsel van de belasting

Het eenjarigheidsbeginsel van de belasting dat vervat is in artikel 171 van de Grondwet luidt als volgt:

“Over de belastingen ten behoeve van de Staat, de gemeenschap en het gewest wordt jaarlijks gestemd.

De regelen die ze invoeren, zijn slechts voor een jaar van kracht indien zij niet worden vernieuwd.”

Deze bepaling houdt in dat de uitvoerende macht slechts nadat ze daartoe gemachtigd werd door de wetgevende macht, krachtens een begrotings- of een financieringswet, kan overgaan tot de inning van de in de wet of krachtens de wet geregelde belastingen.

Het eenjarigheidsbeginsel van de belasting brengt met zich mee dat deze machtiging uitsluitend voor één jaar van kracht is en ieder jaar vernieuwd dient te worden. De begrotings- of financieringswetten hebben echter nooit rekening gehouden met de JVB, die sedert haar invoering derhalve het eenjarigheidsbeginsel van de belasting schendt.

c) Schending van een Europese Richtlijn

De Europese Richtlijn 69/335/CEE van de Raad van 17 juli 1969 regelt de belastingheffing met betrekking tot het bijeenbrengen van kapitaal teneinde een vrij verkeer ervan te waarborgen.

De indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal, daarin begrepen het recht van inbreng in vennootschap, zijn van aard discriminaties in het leven te roepen die een schending uitmaken aan voornoemd vrij verkeer. Deze richtlijn voorziet bijgevolg de afschaffing van ieder indirecte belasting die dezelfde eigenschappen vertoont als die van het recht op inbreng.

---

vraag heeft gesteld evenals elk ander rechtscollege dat in dezelfde zaak uitspraak doet, zich voegen naar het arrest van het Grondwettelijk Hof voor de oplossing van het geschil naar aanleiding waarvan de prejudiciële vragen werden gesteld (Art. 28 van de bijzondere wet op het Grondwettelijk Hof). Een arrest van het Grondwettelijk Hof in ieder geval, zelfs inzake prejudiciële vraagstelling, een zekere juridische autoriteit.

De jaarlijkse vennootschapsbijdrage strekt er echter voornamelijk toe het tekort van de sociale zekerheid voor zelfstandigen te dichten ingevolge de oprichting door deze laatsten van vennootschappen teneinde daarin de uitoefening van hun activiteiten voort te zetten. De JVB maakt een belasting uit naar aanleiding van de oprichting van een vennootschap en schendt derhalve het Europees recht.

IV. Welke verjaringstermijn dient er ingeval van terugbetaling in acht worden genomen ?

Ingeval de JVB onwettig zou worden verklaard en de wettelijke voorschriften die haar in het leven riepen afgeschaft zouden worden, zou dit betekenen dat de vennootschappen die daaraan onderworpen waren, die bijdrage tot op heden onverschuldigd hebben betaald.

Het zou derhalve rechtmatig zijn om er terugbetaling van te vorderen (het Burgerlijk Wetboek omschrijft dit als de onverschuldigde betaling).

De tijd waarover vennootschappen zouden beschikken teneinde terugbetaling te vorderen van de JVE is het voorwerp van controverse geweest. Die tijd komt overeen met de bevrijdende verjaring⁸. Deze termijn kan gestuit worden, hetgeen tot gevolg heeft dat er een nieuwe termijn – identiek aan de oorspronkelijk – als gevolg van de stuiting begint te lopen. De verjaringstermijnen, alsook de wijze van stuiting ervan worden zowel door het Burgerlijk Wetboek, die het gemeen recht vormt, als door bijzondere wettelijke voorschriften geregeld.

Dienaangaande voorziet de wet van 30 december 1992 die de JVB in het leven roept dat de vordering wegens onverschuldigde betaling verjaart na het verstrijken van een periode van vijf jaar, die voor stuiting vatbaar is krachtens een aangetekend schrijven gericht door de vennootschap naar de sociale verzekeringsfonds die de bijdrage ontvangen heeft of door de verjaringsstuitende handelingen zoals voorzien in artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek (dagvaarding voor het gerecht, beslag, advocatenbrief⁹ enz.)

Luidens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, volgens dewelke de JVE een belasting is, komt het gepast voor om toepassing te maken van de verjaringstermijnen die inzake belastingen van kracht zijn, te weten:

- De gecoördineerde wetten van 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit¹⁰ voorzagen tot voor kort in een bevrijdende verjaringstermijn voor rechtsvorderingen wegens onverschuldigde betaalde belasting van 5 jaar.
- In de inwerkingtreding van de wet van 22 mei 2003 houdende de organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat¹¹ dienen de verjaringsregels uit het gemeen recht op de administratie te worden toegepast. Bijgevolg zou de verjaringstermijn voor persoonlijke vorderingen van 10 jaar, vervat in artikel 2262bis van het Burgerlijk Wetboek¹², in beginsel, toepasselijk zijn.

⁸ De termijn ingevolge verloop van tijd waarna men een recht verliest.

⁹ Inzake de advocatenbrief verwijzen we U graag naar de *legal news* op onze site <http://www.rulkin.be>.

¹⁰ *M.B.*, 21 augustus 1991, p. 17.986.

¹¹ *M.B.*, 3 juli 2003, p. 35.883.

¹² Er moet in dat verband op gewezen worden dat artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de wet slechts voor de toekomst beschikt; zij heeft geen terugwerkende kracht. Bijgevolg zou, eerst, de termijn van 5 jaar met betrekking tot betalingen verricht voor de inwerkingtreding van de wet van 22 mei 2003 en daarna de termijn van 10 jaar toegepast kunnen worden.

- Immers zou, overeenkomstig de wet van 22 mei 2003, aangenomen kunnen worden dat bedragen die door de Staat voor rekening van derden worden aangehouden onherroepelijk verworven zijn na verloop van een termijn van 30 jaar, zonder nader bepaling van de duur van de bevrijdende verjaringstermijn wegens onverschuldigde betaling. Deze mogelijkheid lijkt ons weinig waarschijnlijk te zijn.

Of het nu om een termijn van 5, 10 of 30 jaar gaat, kennen de verjaringstermijn die inzake belastingzaken van toepassing zijn, bij gebreke aan andersluidende bepalingen, geen bijzondere wijze van stuiting. Ze kunnen bijgevolg worden gestuit overeenkomst artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek, zijnde krachtens een dagvaarding, een beslag of nog een advocatenbrief¹³.

Het Hof van Cassatie¹⁴ heeft tenslotte geoordeeld dat de bevrijdende verjaring van een rechtsvordering wegens onverschuldigde betaling slechts aanvang neemt vanaf de beslissing die de kwestieuze bepaling afschaft. Die rechtspraak zou vennootschappen toelaten hun rechten met betrekking tot het instellen van een vordering wegens onverschuldigde betaling te behouden. Echter stelt zich de vraag tot op welke bijdragen ze zouden kunnen teruggaan? Zouden ze de terugbetaling kunnen vorderen van de sedert 1992 betaalde bijdragen? De onzekerheid blijft in dat verband bestaan.

V. Besluit

De herkwalificatie van de JVB als belasting zou omvangrijke gevolgen kunnen hebben met betrekking tot haar geldigheid.

Die rechtspraak heeft inderdaad tot gevolg dat JVB onderworpen dient te worden aan de in belastingzaken toepasselijke wetgeving, hetgeen haar onwettigheid betekent, maar ook de potentiële afschaffing van de wettelijke voorschriften die haar in het leven roepen.

Onder voorbehoud van de invoering van een wettelijk *ad hoc* mechanisme¹⁵, zouden vennootschappen derhalve gerechtigd zijn om de terugbetaling van alle, door de jaren heen, ten titel van JVB onverschuldigd betaalde bedragen te vorderen. Zoals hierboven aangegeven zal het recht op terugbetaling de vraag omtrent de bevrijdende verjaring doen rijzen, alsmede deze met betrekking tot de datum waarop voornoemd recht zal kunnen worden uitgeoefend. Op heden blijven die vragen onbeantwoord.

Thans adviseren we vennootschappen derhalve, bij gebreke aan onwettig-verklaring van de JVB op heden, om ten bewarende titel, de verjaring te stuiten krachtens de geldende verjaringsstuitende handelingen voor zowel de JVB als de belastingen teneinde zo goed als mogelijk hun rechten te vrijwaren.

Rulkin & Partners, 4 maart 2014

* *Alle rechten voorbehouden. De inhoud van onderhavige juridische nota werd zo nauwkeurig mogelijk opgesteld. We kunnen geen zekerheid verstrekken met betrekking tot de nauwkeurigheid en de volledigheid van de informatie vvat in onderhavige nota. Het behandeld onderwerp werd voor informatieve doeleinden door het kantoor Rulkin & Partners onderzocht. Het vormt onder geen enkel beding een juridisch of professioneel advies. De loutere raadpleging van onderhavige nota roept geen betrekking advocaat-cliënt in het leven tussen het kantoor Rulkin & Partners en de lezer. Deze nota is uitsluitend bestemd voor een persoonlijk gebruik met uitsluiting van alle andere gebruik ervan.*

¹³ Zie voetnoot 9.

¹⁴ Cass., 24 januari 2000, n° Juristel F-20000124-7, <http://www.cass.be>.

¹⁵ Zie hierover, het arrest van het Europees Hof van Justitie (derde kamer) van 12 december 2013, naar aanleiding van het verzoek met betrekking tot een prejudiciële beslissing van de Supreme Court of the United Kingdom - Verenigd-Koninkrijk inzake Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation tegen Commissioners of Inland Revenue, Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs, zaak n° C-362/12, raadpleegbaar op <http://curia.europa.eu>.